

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība

Reģistrācijas Nr. 40008043830 Bruņinieku iela 29/31, Rīga, LV-1001, Latvija
Tālrunis, fakss: 672 70 273, e-pasts: lizda@lizda.lv www.lizda.lv

Rīgā

14.03.2019. Nr. 56

Jauno konservatīvo frakcijai
Nacionālās apvienības "Visu Latvijai!"-"Tēvzemei un Brīvībai/LNNK" frakcijai
Zaļo un Zemnieku savienības frakcijai
Frakcijai "JAUNĀ VIENOTĪBA"
Frakcijai "KPV LV"
Frakcijai "Attīstībai/Par!"
Frakcijai "SASKAŅA"
Pie Saeimas frakcijām nepiederošai deputātei Jūlijai Stepaņenko
Pie Saeimas frakcijām nepiederošam deputātam Aldim Gobzemam

Par priekšlikumiem likumprojektā
"Par valsts budžetu 2019. gadam"

Pamatojoties uz Ministru kabineta (turpmāk - MK) atbalstīto un Saeimai iesniegto likumprojektu "Par valsts budžetu 2019. gadam", **Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība** (turpmāk – LIZDA) **rosina iesniegt likumprojektā "Par valsts budžetu 2019. gadam" (Nr.267/Lp13) šādus priekšlikumus:**

1.PRIEKŠLIKUMS: pieprasīt finansējumu pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika nodrošināšanai no 2019. gada 1. septembra.

SUMMA: 9,4 milj. euro.

PAMATOJUMS:

- **Izglītības likuma (turpmāk - IL) 53. panta trešo daļas izpilde:** "Pedagoga mēnešalga par vienu slodzi nav zemāka par Ministru kabineta apstiprināto pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafikā (turpmāk - grafiks) noteikto mēnešalgu attiecīgajā laikposmā.";
- **2018. gada 15. janvāra MK rīkojuma Nr. 17 "Par pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku laikposmam no 2018. gada 1. septembra līdz 2022. gada 31. decembrim" izpilde;**
- **Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam noteiktais, ka izglītībā strādājošo vidējā darba alga (bruto) salīdzinājumā ar vidējo darba algu valstī - 2020. gadā ir vienādas;**
- **Pirms 13. Saeimas vēlēšanām LIZDA un politisko partiju noslēgtās vienošanās, kas paredz panākt, lai 13. Saeima un MK nodrošina, ka tiek pildīts 2018. gada 15. janvāra MK rīkojums Nr. 17 "Par pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku laikposmam no 2018. gada 1. septembra līdz 2022. gada 31. decembrim".**

Grafiks paredz pakāpeniski palielināt pedagogu zemākās mēneša darba algas likmes vispārējā izglītībā, t. sk., pirmsskolā un speciālajā izglītībā, profesionālajā izglītībā, interešu izglītībā, kā arī augstskolās un koledžās. Zemāko mēneša darba algas likmi pedagogiem no pašreizējiem 710 euro plānots celt līdz 750 euro – 2019. gada septembrī, 790 euro – 2020. gada septembrī, 830 euro – 2021. gada septembrī un 900 euro – 2022. gada septembrī.

Būtiskākie argumenti grafika īstenošanai ir:

- **Tiek apdraudēta ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķa par nevienlīdzības mazināšanu izpilde, jo pie pašreizējā finansēšanas modeļa “Nauda seko skolēnam” netiek nodrošināta līdzvērtīga pedagoģiskā darba samaksas likme par vienādu darbu dažādās izglītības iestādēs. Pedagogu darba samaksa par pedagoģisko likmi atšķiras no 680 euro līdz 1020 euro mēnesī.**
- **Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk - OECD) Izglītības pārskatā “Education at a Glance” tiek secināts, ka absolūtajos skaitļos vidējās Latvijas pedagogu (no pirmsskolas līdz vidusskolai) algas vidēji gadā ir zemākās starp visām OECD dalībvalstīm un partnervalstīm. Vidējās izglītības skolotāja vidējā alga gadā ir 15 482 EUR (USD 18 400), t.i. apmēram 2,5 reizes mazāk par 27 766 euro (USD 33 000) OECD valstīs vidējo.**
- **Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk - CSP) dati apliecina, ka 2017. gadā mēneša vidējā bruto darba samaksa valstī par pilnas slodzes darbu bija 926 euro, salīdzinot ar 2016. gadu, vidējā alga palielinājās par 67 euro jeb 7,9%, un tā pieauga visās jomās. Salīdzinoši – izglītībā strādājošajiem vidējā bruto darba samaksa 2017. gadā 775 euro, kas ir viena no zemākajām starp darbības jomām.**
- **LIZDA 2018. gada novembrī veiktajā pētījumā par Pedagogu profesionālā atbalsta sistēmu 90% no 1258 aptaujātajiem pedagogiem “uzskata, ka pedagoga darba algas likme nevar būt zemāka par vidējo darba algu valstī, to reizinot ar koeficientu 1,2”. Atsaucoties uz Finanšu ministrijas prognozēto tautsaimniecībā nodarbināto mēneša vidējo bruto darba samaksu 2019. gadā - 1063 euro (Makroekonomiskās attīstības prognozes, FM prezentācija 04.02.2019) pedagogu vēlme būtu saņemt 1276 euro. Grafiks no 2019. gada 1. septembra paredz pedagoga zemāko mēneša darba algas likmi – 750 euro, bet salīdzinoši Igaunijā minimālā darba algas likme pedagogiem ir 1250 euro.**
- **Latvijas sabiedrība, t.sk., pedagogi noveco. Pamatizglītības otrajā posmā un vidējās izglītības pakāpē skolotāju vidējais vecums Latvijā ir 48 gadi, kas ir trešais augstākais visās OECD dalībvalstīs un partnervalstīs. Vēl vairāk, apmēram 50% šajās izglītības pakāpēs strādājošo skolotāju ir 50 gadus veci un vecāki, kas ir ievērojami vairāk nekā OECD vidēji 36% (vidējās izglītības pirmajā posmā) un 40% (vidējās izglītības otrajā posmā). LIZDA norāda, ka zemais pedagogu atalgojums ir viens no galvenajiem riska faktoriem jaunu pedagogu piesaistei:**
 - ✓ jo LIZDA pētījumā (2018) no 1258 aptaujātajiem pedagogiem 93% uzskata, ka pedagoga darba samaksa nav motivējoša, lai jaunieši izvēlētos darbu šajā profesijā;
 - ✓ jāakcentē, ka 2017./2018.studiju gadā tematiskajā studiju grupā “Izglītība” visos līmeņos ir uzņemti (1636) par 338 studentiem mazāk nekā 2016./2017.studiju gadā (1974). 2018./2019.studiju gadā vēl norisinās papildus uzņemšana, jo nav aizpildītas visas budžeta vietas. Tas norāda uz to, ka jaunieši nelabprāt izvēlas studēt pedagoģijas programmās. Vairāku gadu garumā trūkst pedagogi STEM jomā un pirmsskolas izglītības iestādēs, joprojām ir vakances uz pedagogu amata vietām.

2. PRIEKŠLIKUMS: nodrošināt pakāpenisku (2019.gadā - 4 stundas) pirmsskolas izglītības iestāžu (turpmāk - PII) bērnu no 1,5 līdz 4 gadu vecuma izglītošanā nodarbināto pedagogu darba samaksas finansēšanu no valsts budžeta.

SUMMA: 4,2 milj. euro.

PAMATOJUMS:

Būtiski nodrošināt visu PII pedagogu darba samaksu no valsts budžeta, jo ir konstatēta nevienlīdzība darba slodzes veidošanās principos un darba samaksas apmērā. Pedagogiem, kuri strādā ar bērniem vecuma posmā 1,5 – 4 gadi, atalgojums tiek nodrošināts no pašvaldību budžeta, līdz ar to atalgojuma apmēru ietekmē katras pašvaldības finansiālās iespējas. Ja atalgojums tiktu nodrošināts no valsts budžeta, tad nevienlīdzības principi tiktu mazināti. No 2016.gada 1.septembra spēkā ir pedagogu darba samaksas jaunā sistēma, kurā pretēji cerētajam, ar 2016.gada 1.septembri situācija pasliktinājās, jo ar MK noteikumiem “Par pedagogu darba samaksu” – tika palielināta pirmsskolas pedagogu darba slodze, kas atbilst vienai mēneša darba algas likmei no 30 stundām nedēļā uz 40 stundām (t.sk.36 kontaktstundas un 4 stundas nodarbību sagatavošanai). Daļa pašvaldību samazināja PII pedagogu darba slodzi uz 0,7- 0,9 slodzēm un liedza arī iespēju 4

darba stundas nodarbību sagatavošanai strādāt attālināti, pedagogam neatrodoties PII. Jāuzsver, ka PII pedagogam ir tieši tādas pat izglītības prasības kā citiem pedagogiem, tāpēc nav pieļaujama šāda diskriminācija. Nepieciešams veikt grozījumus Izglītības likumā, nosakot, ka pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem darba samaksa tiek nodrošināta no valsts budžeta. Izglītības likuma 60.panta trešā daļas norma nosaka, ka “pedagogu darba samaksa valsts vai pašvaldības izglītības iestādēs, kā arī valsts augstskolu vidējās izglītības iestādēs, tajā skaitā bērnu no piecu gadu vecuma izglītošanā nodarbināto pedagogu darba samaksa tiek nodrošināta no valsts budžeta līdzekļiem un valsts budžeta mērķdotācijām. Pārējo pedagogu, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas pašvaldības izglītības iestādēs, darba samaksa, ja citos likumos nav noteikts citādi, tiek nodrošināta no pašvaldības budžeta”.

IZM kā vienu no prioritātēm ir izvirzījusi “Pedagogu darba samaksas nodrošināšanu bērnu no 1.5 gadu vecuma nodarbinātajiem pedagogiem, vienlaikus nododot brīvpusdienu nodrošināšanas funkciju pašvaldībām” un aprēķinātais finansējums sasniedz 45 026 856 euro – 2019.gadā. Pamatojoties uz to, ka šis jautājums no IZM puses ir politiski akceptēts, bet netiek risināts finansiālu iemeslu dēļ LIZDA rosina nodrošināt pakāpenisku finansēšanas uzsākšanu.

3. PRIEKŠLIKUMS: pieprasīt finansējumu zinātnes bāzes finansējuma nodrošināšanai atbilstoši Zinātniskās darbības likuma 33. panta otrās daļas prasībām (ikgadēju finansējuma pieaugumu zinātniskajai darbībai ne mazāku par 0,15 procentiem no iekšzemes kopprodukta, līdz valsts piešķirtais finansējums zinātniskajai darbībai sasniedz vismaz vienu procentu no iekšzemes kopprodukta).

SUMMA: 25 milj. euro.

PAMATOJUMS:

Nepieciešams pilnā apmērā nodrošināt zinātnes bāzes finansējumu saskaņā ar normatīvajiem aktiem, lai tiktu nodrošināta zinātnes kapacitāte Latvijā turpmākajos gados. Joprojām saglabājas plaisa starp Latvijas zinātnes finansējumu, salīdzinot ar Eiropas Savienības (turpmāk – ES) vidējiem rādītājiem, turklāt, tendences parāda to, ka šī plaisa ne tikai samazinās, bet tieši paliek ar katru gadu lielāka. IZM pārstāvji, Saeimā, Ilgtspējīgas attīstības komisijā, 2019.gada 6.februārī prezentēja rādītājus, kas ļoti uzskatāmi parāda, ka Latvijai ir viens no zemākajiem ieguldījumiem zinātnē, kas ir būtisks šķērslis izkļūšanai no stagnācijas (“Nāves ielejas”). 2017.gadā Latvijā (0,51 % no IKP) finansējums zinātnē atpaliek četras reizes salīdzinot ar ES vidējo rādītāju (2,07 % no IKP). Skandināvijas valstīs zinātnes finansējums sasniedz 3-4%no IKP. Nepietiekami ir ieguldījumi bāzes (fundamentālajā) zinātnē, kur Latvijai (0,13 % no IKP) līdz Lietuvas līmenim pietrūkst 23 milj. euro gadā, līdz Igaunijas - 54 milj., bet līdz ES vidējam līmenim – 62 milj. euro gadā (IZM prezentācija, Saeimā, Ilgtspējīgas attīstības komisijā, 2019.gada 6.februārī).

4. PRIEKŠLIKUMS: nodrošināt finansējumu Valsts pētījumu programmu īstenošanai.

SUMMA: 7.4 milj. euro.

PAMATOJUMS:

Pamatojoties uz Zinātniskās darbības likuma 13.pantā “Zinātniskās darbības nodrošināšana” otrās daļas 3.punktā noteikto ir nepieciešams izveidot valsts pētījumu programmas, lai nodrošinātu nozaru politikas prioritāšu īstenošanu un rastu zinātniski pamatotus risinājumus aktuāliem nozaru izaicinājumiem – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Satiksmes ministrijas, Kultūras ministrijas, Ārlietu ministrijas, Tieslietu ministrija, Zemkopības ministrijas, Veselības ministrijas, Labklājības ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts pētījumu programmām.

5. PRIEKŠLIKUMS: pieprasīt papildu finansējumu ikgadējam finansējuma pieaugumam studijām valsts dibinātās augstskolās atbilstoši Augstskolu likuma 78. panta septītās daļas nodrošināšanai (ikgadēju finansējuma pieaugumu studijām valsts dibinātās augstskolās ne mazāku par 0,25 procentiem no iekšzemes kopprodukta, līdz valsts piešķirtais finansējums studijām valsts dibinātās augstskolās sasniedz vismaz divus procentus no iekšzemes kopprodukta).

SUMMA: 20.8 milj. euro.

PAMATOJUMS:

Augstskolu likuma 78.panta (7) „Ministru kabinets, iesniedzot Saeimai gadskārtējo valsts budžeta projektu, tajā paredz **īkģadēju finansējuma pieaugumu studijām valsts dibinātās augstskolās ne mazāku par 0,25% no iekšzemes kopprodukta**, līdz valsts piešķirtais finansējums studijām valsts dibinātās augstskolās sasniedz vismaz 2% no iekšzemes kopprodukta” izpilde netiek nodrošināta, par ko liecina IZM pārstāvju sniegtā informācija Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā, 2018.gada 18.decembrī. Augstākās izglītības finansējums 2017.gadā sasniedza 329,1 milj. euro sastādot tikai 1,2% no IKP, t.sk. no valsts budžeta 148,5 milj. euro vai 0,6% no IKP. 2009.-2010.gadā tika samazināts finansējums augstākajai izglītībai no 116 milj. euro uz 63 milj.euro, samazinot studiju bāzes cenu no 1800 euro uz 1333 euro, nesamazinot budžeta vietu skaitu Tāpēc būtiska ir pāreja no minimālajiem uz optimālajiem studiju izmaksu koeficientiem Izglītības un zinātnes ministrijas, Veselības ministrijas, Kultūras ministrijas un Zemkopības ministrijas augstskolās. Papildus finansējuma mērķis ir arī: nodrošināt budžeta vietas dabaszinātņu skolotājiem un doktorantūras vietām; papildu finansējums augstākās izglītības finansēšanas modeļa II un III pilāram; valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmju apmēra pieaugumu studiju vietas bāzes izmaksās.

6. PRIEKŠLIKUMS: nodrošināt papildus finansējumu augstskolu asistenta amata zemākās darba algas likmes pietuvinašanai vispārējās izglītības pedagogu zemākai darba algas likmei. SUMMA: 0.5 milj. euro.

PAMATOJUMS:

MK noteikumi Nr. 445 “Par pedagogu darba samaksu” nosaka zemākās mēneša darba algas likmes. Asistents ir viens no akadēmiskajiem amatiem augstākās izglītības iestādē. **Nav pieļaujams, ka asistentam ir noteikta zemākā mēneša darba algas likme zemāka nekā skolotājiem** un, ka viena pedagogu grupa ir diskriminēta salīdzinājumā ar citām (piem., pirmsskolas, profesionālās, speciālās, interešu izglītības pedagogu grupām). 2018.gadā asistentu zemākā darba algas likme noteikta 577 euro mēnesī, kas ir par 133 euro mazāka nekā pedagogu zemākā darba algas likme, kura ir sasniegusi 710 euro mēnesī.

7. PRIEKŠLIKUMS: nodrošināt papildus finansējumu atbilstoši MK noteikumu projektam «Noteikumi par vispārējās izglītības iestāžu nodrošinājumu atbilstoši izglītojamo speciālajām vajadzībām».

SUMMA: 0.7 milj. euro.

PAMATOJUMS:

Papildus finansējumu atbilstoši MK noteikumu projektam «Noteikumi par vispārējās izglītības iestāžu nodrošinājumu atbilstoši izglītojamo speciālajām vajadzībām» ir aprēķinājusi IZM, pamatojoties uz starpinstitutionālas darba grupas pārstāvju vienošanos. Pārstāvji vienojās: 1) paplašināt un precizēt atbalsta pasākumu kopumu, kas izglītības iestādei jānodrošina izglītojamajam ar speciālām vajadzībām atbilstoši izglītojamā vajadzībām, ja izglītojamais tiek iekļauts izglītības iestādē; 2) noteikt, ka atbalsta pasākumi īstenojami arī izglītojamajiem, kuriem nav valsts vai pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinuma, bet speciālās vajadzības ir identificējuši izglītības iestādes atbalsta komandas speciālisti; 3) atbalsta pasākumi piemērojami un individuālie izglītības programmas apguves plāni veidojami pirmsskolas izglītojamajiem; 4) par iespēju izglītības iestādei organizēt izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumu saņemšanu, kas netiek finansēti no izglītības procesa nodrošināšanai paredzētā budžeta 5) aprēķinot mērķdotāciju izglītojamo ar speciālām vajadzībām skaitam skolā piemēro palielinātus koeficientus atbilstoši speciālās izglītības programmai. Pēc IZM sniegtās informācijas Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijai (2019.gada 26.februāra vēstule Nr. 4-2e/19/607) aprēķināts, ka atbilstoši darba grupā izstrādātajiem priekšlikumiem, papildus atbalsta pasākumu finansēšanai nepieciešams 147 365 euro mēnesī.

8. PRIEKŠLIKUMS: pieprasīt papildus finansējumu kompetencēs balstītā izglītības satura pakāpeniskai ieviešanai, jo ir nepieciešams paredzēt pedagoga slodzē apmaksātu darba laiku mācību procesa plānošanai un pedagogu savstarpējai sadarbībai.

SUMMA: 1 milj. euro.

PAMATOJUMS:

2018.gada 21. novembrī MK, apstiprināja IZM sagatavoto noteikumu projektu par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem, kuras pirmsskolas izglītības iestādes sāks ieviest no 2019./2020. mācību gada. Pirmsskolā mācību process, saskaņā ar jauno pieeju, tiek organizēts rotaļnodarbībā visas dienas garumā, kas ietver pedagoga mērķtiecīgi organizētu vai netieši vadītu rotaļdarbību un bērnu brīvu rotaļāšanos, un tā notiek gan telpās, gan ārā. Jaunajai kompetencēs balstītā satura ieviešanai izglītojamajiem pirmsskolas izglītības iestādēs no 2018.gada 1.septembra nepieciešams nodrošināt **papildus laika un finanšu resursi** tik vajadzīgajai pedagogu sadarbībai par labu izglītojamo mācīšanas un mācīšanās procesa organizēšanai ceļā uz lietpratību.

9.PRIEKŠLIKUMS: precizēt likumprojekta: “Par valsts budžetu 2019. gadam” **3.panta ceturto daļu** “(4) Noteikt, ka pašvaldības ir tiesīgas pieprasīt un izmantot papildus mērķdotāciju pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, lai finansētu atlaišanas pabalstu izmaksu pedagogiem, kas zaudē darbu izglītības iestāžu likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā, ja reorganizācija vai likvidācija ir pabeigta ne vēlāk kā līdz 2019. gada 31. augustam”.

PAMATOJUMS:

Atlaišanas pabalstu izmaksa pedagogiem, kas zaudē darbu izglītības iestāžu likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā tiek finansēta no mērķdotācijas, kura pašvaldībai jāpieprasa, kā papildus finansējums, ja pašvaldībā tiek pieņemts lēmums par izglītības iestāžu likvidāciju vai reorganizāciju. Izglītības un zinātnes ministrijai ir nepieciešams rosināt grozījumus Ministru kabineta noteikumu Nr. 447 “Par valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un valsts augstskolu vispārējās vidējās izglītības iestādēs” 1.pielikumā “Pārskats par mērķdotācijas izlietojumu” papildinot to ar posteņa nosaukumu “Atlaišanas pabalsti izglītības iestāžu likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā”.

Augsti novērtējam un jau iepriekš pateicamies par iesniegtajiem priekšlikumiem, par ko lūdzam mūs informēt, lai varam informāciju nodot mūsu biedriem.

Priekšsēdētāja

I. Vanaga

Grīnfelde 29265476
anda.grinfelde@lizda.lv